Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 37. szám. Csütörtök, február 13.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr
Vidékre postán szállitva
Egész évre . . 10 frt — kr
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Ferdinánd — szuverén fejedelem.

A balkáni duodécz-felségek száma ismét szaporodott egygyel, beteljesedett a Kóburgi Ferdinánd hő vágya, hogy szuverén államfő legyen. A mindig praktikus orosz diplomacia odaadja neki ezt a czimet, mint a mesebeli boszorkány a kisgyermeknek a játékszert, hogy aztán annál könnyebben meglophassa.

Nagy ára volt ennek az elismertetésnek, s Ferdinánd nem csupán Boris herczeg áttérésével hozott áldozatot nagyravágyásának. Mert az exkommunikáció, amelyet akár mond ki ünnepélyesen a pápa február 14-én a keresztelő napján, akár nem: mindenesetre ipso facto érvényes, — mert hiszen a fejedelem hitehagyást pártolt — első sorban csak magának Ferdinándnak okoz keserüséget. Klementina herczegnő, s a fejedelem neje elzarándokolnak Rómába, hogy a pápát megengeszteljék, — de Ferdinánd olyan sértést követett el a katholikus vallás ellen, amely magával vonja az exkommunikációt. A két fejedelmi nő kérése tehát több, mint valószinü, hogy eredménytelen lesz. A pármai Mária Lujza fejedelemnő pedig az exkommunikáció után nem maradhat meg férje oldalán.

Ferdinánd fejedelem tehát az igen problematikus értékü »felség« czimért feláldozta vallását és családját, s megtette ezt minden biztatás nélkül, csupán abban a reményben, hogy Oroszország a »felség« czimmel fogja kitüntetni az orosz diplomaciának teljesitett buzgó és hü szolgálatai elismeréseül.

Reményében nem is csalatkozott, mert a trónörökös áttérésének proklamálása után a czár sietett közbelépni, hogy a »magas porta« is elismerje az ujdonsült szuverént.

S Oroszország kezének sulyát érzi már az egész Balkán, Törökország, akinek létét az orosz befolyás növekedése leginkább veszélyezteti, — az első figyelmeztetésre hajlandónak mutatkozott hűbéresét, a bolgár fejedelmet szuverén uralkodónak elismerni.

A két keleti hatalom, Oroszország és a *beteg ember* elismerte Ferdinándot, akinek most már jogában van magát felségnek tituláltatni, a külföldieknek is osztogatni a fölös számu bolgár rendjeleket. Ennek fejében azonban egy orosz konzul telepedig le Szófiában, aki tényleg fog uralkodni Bulgárián, a »Son Altesse«-ből »Sa Majesté«-vé előléptetett Ferdinánd csupán a »legfelsőbb kéziratokat« fogja aláirni.

A nyugati nagyhatalmak azonban nem ismerhetik el Ferdinándot, s minden kétségen kivül hamarosan tiltakozni fognak a nagyon féltett európai egyensuly ilyetén megbolygatása ellen. A jövő európai diplomaciájának központja a Balkán, s itt befolyást biztositani főtörekvése az oroszoknak, angolnak, osztrák-magyarnak egyaránt. Most mikor erre a féltékeny szemekkel örzött területre beteszi az orosz a lábát, lehetetlen, hogy a nyugati diplomacia hallgatással jóváhagyásának adjon kifejezést.

Talán már a legközelebbi napok fejleményei megmutatják, hogy beérik-e a nagyhatalmak egy tiltakozó óvással, vagy pedig egy nemzetközi diplomacia affért csinálnak Ferdinánd fejedelem e meggondolatlan tettéből.

Néha a miniszter is enged.

Megirtuk egy hónappal ezelőt, hogy Wlassics miniszter leirt az öt ev. ref. egyház kerülethez, hogy jelöljék ki neki a szegényebb és érdemesebb lelkészeket, akiknek a 22,000 frtnyi államsegélyből, mely már a mult évi budgetbe fel volt véve, ő majd juttatni fog az állami adóhivatalok utján. A protestánsok ebben autonomiájuk megsértését látták és erélyesen felirtak a miniszterhez s követelték tőle, hogy egyenesen az egyházkerületnek küldje a pénzt, majd szétosztják ők maguk, a miniszter pedig ne törődjék vele, hogy kik kapnak abból.

A miniszter máskor hasonló hangon szokott felelni az ilyen appelációkra, legtöbbször pedig ad acta teszi. Most azonban nagyon hirtelen megadta magát Wlassics miniszter. Le küldötte rögtön nekik a pénzt hiány és megjegyzés nélkül. A konvent elnöksége pedig megkapván a pénzt nem sokat törte a fejét, hogy kinek adja, hanem kiosztotta a szokásos kulcs szerint.

Nem irigyeljük protestáns testvéreinktől az államsegélyt, nem is sokoljuk azt, — csak rámutatunk a példára, hogy ime a kitartás és összetartás elől a miniszter is meghátrál és megváltoztatja meggyőződését.

Munkabér és sztrájk.

III.

Akinek sokáig kellett tanulni és költeni mig elsajátithatta mesterségét, többet követelhet, mint az, aki minden előkészület, idő- és költségveszteség nélkül jutott ahhoz.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Pillanat felvétel.

Gyönyörü tavaszi nap volt. A levegő telesteli volt fenyő- és virágillattal. A nap kedves gyermekként mosolygott ránk azurkék magas trónjáról. Siri csend uralkodott köröskörül, egy falevél sem mozdult meg, csak néhány méhecske szállt virágról-virágra zsongva-bongva, mintha megelégedésének adna kifejezést a dús zsákmány fölött; néhány madár csacsogott-csevegett valami érthetetlent. Nem volt az rendszeres ének vagy dal, hanem édes-kedves csevegés s nekünk ugy tetszett, mintha a tavasz érkeztét üdvözölnék és az erdei szállást magasztalnák.

Hárman ültünk egy asztal körül a hires bártfai hársak alatt. Barlangvölgyi Ákos, Hegyfoki Aladár és én; Előbb mintegy ösztönszerüen belemerültünk a természet nagyszerüségének bámulatába és erős tüdővel szivtuk magunkba a balzsamos levegőt. Aztán mintha édes álomból ébredtünk volna, szóval is kifejezést adtunk csodálkozásunknak a gyönyörü tájkép felett; mely minden érzékünket lefoglalta; lassan-lassan megeredt a szó ajkainkról; kiki elmondta kedvencz anekdotáit, emlékezetesebb élményeit; de végre szabályoznunk kellett a szó áradatát.

Hogy bizonyos sorrendben mindegyikünk elmondhassa kedvencz történetét, sorsot huztunk. A sors Aladárnak kedvezett.

Élt is a sors nyujtotta előnynyel. Ideges valék-kezdé. Az egyhangu életmód beteggé tett. Nem volt kedvem semmi munkához. Beteg volt kedélyem. Kerültem az embereket; melancholia vett erőt rajtam. Minden bántott. Az igás ökrök kolompjai ugy hatottak rám, mintha a kölni dóm nagy haragja zugna fülemben; a béresek ostorcsattanásai ugy megrémitettek, mint gyermekkoromban az ágyulövések. Ha egy légy szállt tar koponyámra, — ugy éreztem, mintha elefánt legyintett volna meg hatalmas ormányával.

Összenéztünk Ákossal. Barátom, mondá Ákos, akkor nem voltál messze a megőrüléstől. Hát mért nem lőtted meg azt az elefántot? Mily nagyszerü lett volna, ha szobádban elefántokra vadásztál volna, holott mások India vadonjaiba vagy Afrika homoksivatagjába kénytelenek utazni, hogy vadászszenvedélyüket kielégitsék.

Csakhogy én nem vagyok vadász, felelt rá tréfásan Aladár és nyugodtan folytatá.

Tehát ideges valék. Halottuk már, kiálltánk közbe mindketten, Ákos és én, halljuk a folytatást, mert máskép elvonjuk tőled a szót.

Kérlek ne zavarjatok előadásomban, máskülönben soha sem lesz vége.

Mi is attól félünk.

Sokszor elhatároztam már magamban, hogy elhagyom azt a rettenetes magányt és emberek közé vegyülök. Elutazom messze-messze földre, hogy elfeledjem bajomat; de midőn tettre került volna a sor, nem volt erőm hogy szándékomat végrehajtsam. Ugy tetszett, mintha valami titkos erő bilincselte volna le egész lényemet; nem voltam képes ama szörnyü lidérczynyomást magamról lerázni.

De még akkor is éreztem ólomsulyát, midőn már Itália regényes hegyein és völgyein keresztül száguldott velem a gőzparipa. A tenger óriási tüzes tükre épp oly kevéssé volt képes engem — megszokott lethárgiámból felrázni mint az égbe nyuló hegyek jégcsucsai vagy a szelid és regényes völgyek virággal himzett palástja s édes balzsamos aetherje.

Tán bizony csak álmodtad mindezeket? gunyolódék Ákos.

Igen csak akkor ébredtem a távollét édes tudatára, midőn a vonat az unita Itália fővárosának kormos indóházába berobogott.

Hát a pápát láttad-e?

Igen láttam a pápát is, Umbertót is, de most nem ezekről lesz szó. Tovább utazunk Nápoly felé.

Tudjuk már mi következik, Capri, a két barlang és Herkulanum s Pompeji, Vezuv stb.

Igaz, hogy a ki Nápolyban megfordult, nem mulaszthatja el ezen hirneves helyek megtekintését; nekem azonban nincs szándékomban ezekről beszélni; hisz ti is ismeritek azokat. Rám nézve kivált a kék barlang lett emlékezetessé. Nem is annyira a nagyszerü természeti tünemény lepett meg, hanem inkább az, hogy ott jóformán az egész világ müvelt népeivel

Végül nem lehet elzárkózni a tőkepénzesek, gyárosok és vállalkozók azon jogos mentsége elől sem, hogy számba kell venni a nemzetközi világversenyt is, melyben csak az lehet győztes, aki pénzzel tovább birja, aki áruit olcsóbban adja. Az ár pedig csak akkor lehet olcsó, ha olcsó a munkabér. Mert az adót és kölcsön vett pénze után a kamatot nem szállitják le az ő kedvéért, a nyers anyagot, melyet feldolgoz a fütő- és tüzelőanyagot, a gépeket, a telket és épületeket szintén nem adják neki olcsóbban: nincs mit csudálkozni felette, ha ott takarékoskodik, ahol tud, azt szállítja lejebb, ami hatalmában áll, munkásainak bérét.

Egy ember hiába áll ellen az árnak. Ha egy gyáros, az igazságosság és a ker. felebaráti szeretet magasztos elveitől vezéreltetve, kész lenne mindent megtenni munkásai *jóléteért*, megadná nekik a méltányos bért, gondoskodnék számukra egészséges, tágas lakásokról, iskolát, templomot, patikát állitana, orvost, lelkészt, tanitót tartana, nőket és gyermekeket nem alkalmazna, az éjjeli munkát beszüntetné, vasár- és ünnepnapokon munkaszünetet adna — — — higyjék meg nekem, hogy mindezzel nemcsak magának, hanem még munkásainak is ártana, mert egy-két év alatt tönkre menne a vállalat s a munkások is kenyerüket vesztenék. Valamelyes javitást magában tehetne bármely gyáros vagy vállalkozó, de sokat nem. Egy Krupp, akinek nincsen versenytársa, megteheti ezt, — más nem. A nemzetközi világverseny, a nagy tőkének létért való küzdelme megsemmisiti a gyengéket. Csak az erős és erőszakos juthat kétes becsü győzelemre ebben a nagy küzdelemben.

Ameddig szabad lesz az ipar és korlátnélküli a kereskedelem, addig ezt a kérdést *csak nemzetközi uton* lehet véglegesen megoldani. Addig pedig tegye meg a magáét mindenki: az egyén, a társadalom, az egyház és az állam. E felolvasások során ki volt már mutatva: mennyit enyhit e bajon az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlása, a felebaráti szeretet parancsolatának teljesitése, a vallásos élet, a takarékosság és józanság, lesz még szó az egyleti működésről, az egyházi vagyonról és az államhatalom feladatáról. Ez uttal — célunkhoz képest — csak arra akarok kiterjeszkedni, mit tehetünk és mit kell vagy legalább kellene tennünk annak elérésére, hogy a munkabér igazságos, méltányos legyen?

XIII. Leo pápa, kinek elveit eddigi fejtegetéseink során is követtük, azt véli erre vonatkozólag, hogy az igazságos munkabér meghatározását, valamint azt is, «hogy az egyes iparágakban hány óráig tartson a napi munka, miképpen legyen gondoskodva a műhelyekben a munkások egészségéről», — legczélszerübb lenne azon *munkástestületekre* (munkás-kamarák) bizni, melyeknek szervezését annyira ajánlja a Szentatya.

Amint a pápai körlevélből látszik a pápa nem akarja visszaállitani a czéheket, hanem ezekhez némileg hasonló kötelező jellegü munkás-szövetkezeteket tart szem előtt. Eljön az idő, talán hamarabb, mint gondolnák, mikor az államok vezetői befogják látni a féktelen iparszabadalomnak káros voltát. Akkor majd bizonyára sietni fognak a munkások megvalósitani a szocziális pápának hálával fogadott tanácsait.

Jeles nemzetgazdasági irók, akik a munkások javát igazán szivükön hordják, azt tanitják, hogy legczélszerübb lenne, ha *maga az állam meghatározná* minden egyes iparágnál a munkaidőt és a minimális bérösszeget, melynél kevesebbet sem fizetni sem elfogadni nem lenne szabad. És ez — magam is azt hiszem — egyrészről jogos, másrészről czélszerü intézkedés lenne.

Joggal megkövetelhetik u. i. a munkások az államtól, melynek főfeladata alattvalói anyagi jólétének biztositása, hogy a munkások érdekeiről is gondoskodjék, hiszen ők képezik a lakosságnak legnagyobb részét. Daczára a szabad iparnak és szabad kereskedelemnek az állam — állitólag a belföldi ipar védelmére — határain *védvámokat* állit a külföldről beözönlő áruk ellen. Arra azonban nem ügyel, hogy a védvámból bejövő haszon arányosan oszoljék meg a tőkepénzesek és a munkások között.

A védvámnak u. i. az a következménye, hogy a belföldi, vagyis a hazai termelő productumait, áruit annyival drágábban adhatja el, amennyivel megdrágitja a vám a külföldi portéka árát. Ennek az intézkedésnek bevallott czélja a hazai ipar védelme, fejlesztése. Ezt a czélt csak akkor fogjuk elérni, ha nem csak a vállalkozó kapja meg befektetett tőkéjének és munkájának tisztességes gyümölcseit, hanem ha a munkás is megkapja értelmi és fizikai munkájának igazságos és méltányos bérét.

Kötelessége azért az államnak felügyelni, hogy ez az előny, melyet az állam a védvám által nyujt a hazai iparnak, arányossan oszoljék meg az iparnak két tényezője, a vállalkozók és munkások között. Erre pedig legczélszerübb lenne, ha a pénzügyi és kereskedelmi miniszterek, a vállalkozók és a munkások képviselőivel egyetértőleg állapitanák meg a munkabér minimumát, melyet mind a két fél köteles lenne megtartani.[1]

Vannak, a kik az u. n. *társasági szerződéstől* (Gesellschaftavertrag) várják a helyzet javulását. Mi — őszintén, nyiltan megvallva — nem osztozunk ezek nézetében és nem *várunk* tőle semmi jót.

Azt akarnák t. i. ezek az emberek, hogy a munkások mintegy részvénytársaságot alkossanak a munkaadókkal, a tőkepénzesekkel és ebből kifolyólag a vállalat tiszta nyereségében *bizonyos* meghatározott perczent szerint osztozzanak.

Erkölcsi haszna kétségkivül lenne ennek az intézménynek, amennyiben közelebb hozná a munkást a munkaadóhoz, kisebbé tenné azt az ürt, mely őket ma egymástól elválasztja. Anyagi haszna azonban — mint a tapasztalat is mutatja — nem lenne semmi.

[1] Vogelsang Locialen Lelveen, 520—21 l.

---

találkozik az ember. Majdnem minden müvelt nyelvet lehetett ott hallani. S mily végtelenül jól esett, midőn a bábeli nyelvzavar közepette magyar szó is érinté halló érzékeimet. A mint figyelmesebben széttekintettem, az egyik csolnakban egy magyar családot láttam.

Hát ezt tartod te érdekes elbeszélésnek? Ha ily hosszura nyujtod elbeszélésedet, akkor akár reggelig itt ülhetünk; már pedig ahhoz kedvünk nincs.

Türelem, barátaim, — szólt Aladár és folytatá elbeszélését. Most már az igazi történetnél vagyunk. Másnap Nápolyba visszatérve, a hajón találtam a magyar családot. Hamar megismerkedtünk egymással, a mi annál könnyebben ment, miután egy iskolatársamat fedeztem fel a honfitársban. Nyárszeghy Gáspár gróf volt családjával, nejével és két fiával. A grófné angol nő volt és külsejét tekintve nem a legszimpatikusabb. Arcza sápadt, alakja magas és száraz; vörösbe játszó szemei és haja a vörös tengert juttatták eszembe. De annál szebb volt lelke, szelleme. Hamar megnyerte az embert magas müveltsége, előkelő modora és nyájassága által. Maga a gróf is bevallotta, hogy nejét nem külső szépsége miatt, a mi nem volt, hanem szép lelki tulajdonai miatt vette el. Rövid ismeretségünk daczára csakhamar bizalmas lett hozzám a gróf és a következő történetet mondta el nekem.

Anyám halála után én lettem a nyárszeghi uradalom örököse. Nagy volt örömöm, hogy valahára a család ősi fészkébe vonulhatok. Nem csak azért örvendtem ennek, mert egyszerre egy nagy uradalom birtokába jutottam, hanem és kivált azért, mert Nyárszegh vidéke országunk egyik legkiesebb részlete. Habár a hozzá tartozó erdőségek nagy része őserdőknek nevezhető, melyhez emberi kéz nem férhetett, mégis a gazdasági kultura e helyen a legmüveltebb államok előhaladottságával versenyezhetett.

Aztán meg e kastélyhoz van füzve a Nyárszeghyek ezer éves története. Ott minden butordarab, minden fegyver, minden könyv a Nyárszeghyek müizlését, hősies vitézségét és tudomány szomját hirdeti. S hozzá még, a mit legelébb kellett volna emlitenem, ott töltöttem gyermekéveimet; ott álmodtam édes és merész álmaimat a jövőt illetőleg. Ugy rémlett előttem, mintha minden fa, minden bokor, a virágágyak és a fűszál, mint ismerőst üdvözölnének.

Azonban a Nyárszeghyek ezen ősi várában és most már tulajdonomban nem találtam meg azt a nyugalmat, azt az örömet és boldogságot, melyet hozzáfüztem. Anyám ugyanis végrendeletileg meghagyta, hogy Harangi Márta, az ő barátnője meghagyandó a kastély ama lakosztályában, melyet azelőtt elfoglalt.

Ez nem is lett volna baj, hisz a kastély oly tágas volt, hogy akár tiz családnak is kényelmes otthont szerezhetett volna; annál kevésbé feszélyezett volna Mártának ottléte, mert lakosztálya egészen el volt különitve a mienktől.

Az azonban már baj volt, hogy Márta különcz természetü vala. Kerülte az embereket; nappal sohasem lehetett látni, éjjel pedig nem aludt, hanem bejárta az egész kastélyt; sőt avval is gyanusitottuk, hogy éjjelenkint behatol a mi lakosztályunkba is. A gyermekek többször beszélték, hogy valaki járt hálószobájukban. Magam is tapasztaltam, hogy valaki jár a dolgozó szobámban; ugy tetszett, mintha női ruha suhogását hallottam volna; mintha ott valaki olvasna és könyvet forgatna. Mikor azonban ágyból kiugorva a szomszéd szobába benyitottam, senkit sem vettem észre.

Nagy volt emiatt nyugtalanságom; a miért az angolpark másik végén, mely közelebb esett a faluhoz, uj ideiglenes lakházat épittettem magamnak és családommal oda is költöztem, nem akarván egy fedél alatt lakni ama titokteljes nővel.

Alig telt el azonban fél esztendő, Márta meghalt. No, gondoltam magamban, most már tehát, véglegesen beköltözhetünk ősi, családi fészkünkbe. Egy gondolat azonban mégis nyugtalanitott, hátha az a nő, ki életében éjjelenként járt-kelt, mint egy kisértet, még halála után is talál bolyongni? Nem hittem a kisértetekben, mégis féltem tőlük. Erre elegendő okom is volt, mert még Márta életében gyakran láttam a régi kastélyt kivilágitva; de mi-

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 12.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Schober Ernő, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy, Wlassich, Perczel.

Elnök az ülést megnyitván, felolvassák és hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Dokus Ernő, az állandó igazoló bizottság előadójának bemutatott jelentése alapján a ház Dániel Pál zichyfalvi mandátumát a harmincz nap fentartásával igazolja.

Következik a napirend: **a vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.**

Pulszky Ágost személyes kérdésben szólal fel. Sima Ferencz tegnapi beszédének az ő államtitkárságára vonatkozó részére reflektálva kijelenti, hogy ő soha sem a muzeum, sem az országos képtár és a képvásárlások ügyében direkte, vagy indirekte be nem folyt. A mi a Várady-féle interpelláció alkalmával beadott szavazatát illeti, ő a házszabályok értelmében jár el, melyek azt mondják, hogy az interpellációban felhozott ügy más alakban ismét tárgyalható, igy tehát a miniszteri válasz tudomásul vétele nem zárta el az ügy megvilágitásának utját.

Sima Ferencz személyes kérdésben megjegyzi, hogy mig Pulszky Ágost szavazott az interpelláczió alkalmával, addig Csáky Albin gróf, a ki pedig sokkal kevésbbé volt érdekelve a dologban, a szavazás előtt elhagyta a termet.

Zelenyák János korrupcziót lát mindenütt; a korrupczió napról-napra ujabb áldozatokat szed. Nem tudhatjuk, hogy ki lesz a legközelebbi áldozat; lehet, hogy maga Perczel belügyminiszter, a ki a szlavoniai vasutaknál Haas és Deutsch-al együtt benne volt az igazgatóságba még miniszter korában is.

Azt hiszi, a korrupczió oka a rendszerben van.

Korrupczió van még a papok között is; ennek oka szintén a szabadelvü párturalom.

Madarász József: Megházasitunk benneteket! (Derültség.)

Zelenyák: Mert a ki nem tolja a kormány szekerét, azt üldözik.

Korrupczió van az iskolában is, hol az a jó tanitó, a ki kortes szolgálatot végez. Ezért nem helyeselhetné a népiskolák államositását; oly nagy már a vallástalanság.

A kormány folyvást halogatja a kongrua és autonomia rendezését, hogy ezzel is sakkban tartsa a papságot.

A költségvetést nem fogadja el.

Gróf **Csáky** Albin szólalt fel ezután. Wekerle volt miniszterelnök tegnapi beszéde után kevés a mondani valója. Mindamellett daczára Apponyi és Szapáry reá nézve jóakaratu nyinyilatkozatainak — kötelessége felszólalni, mert ő nem szokott a bástyafal mögé állani, bármilyen erős legyen is az, hanem ha a bástyát ostromolják, kiáll a vész elé. (Helyeslés.)

Mindenekelőtt kijelenti, hogy a miket Wekerle tegnap elmondott, teljesen megfelelnek a valóságnak.

Elismeri, hogy az első hitelnyitás az ő előterjesztésére történt, de hisz az előirányzat nélküli kiadások nem tartoznak a ritkaságok közé és az máskép nem is lehet. A különbség csak az, hogy azon előirányzat nélküli kiadások a budgetben számoltatnak el, mig azt a specziális esetet külön törvénynyel igazolták volna.

Ismétli, a mit Wekerle mondott, hogy mütárgyak jutányos áron való beszerzése nem képzelhető, ha azt előre kikürtöljük. Azért már is történt ez irányban előterjesztés a parlamentben.

Elmondja ezután, hogy semmi specziális ok sem forgott fenn bizalmatlansággal lenni az országos képtár igazgatója iránt, és a két kisérőt azért adták melléje, mert hát 3 pár szem többet lát, mint egy pár; a pénzkezelést pedig azért bizták Szalay miniszteri tanácsosra, mert az volt köztük a legmagasabb rangu hivatalnok, tehát nem áll az, mintha a köteles ellenőrzést elmulasztották volna.

A második hitelnyitásnál sem mulasztották el az ellenőrzést, mert az átvételnél szigoruan megvizsgálták a bemutatott mütárgyakat.

A harmadik esetnél pedig egy képnek nyilvános árverésen való megvételével bizatott meg Pulszky.

Ő maga különben 1894. julius elsején adta a megbizatást Pulszkynak, julius 12-én pedig már megszünt miniszter lenni s igy el sem számolhatott a háznak, de azért nem akarja a felelősséget a jelen kormányra háritani.

Helytelenség történt, akkor az első hitel nyujtás volt ennek oka és igy ha felelősségre akarnak valakit vonni, akkor első sorban őt illeti a felelősség és ő elnézést nem kiván, kegyelmet pedig nem akceptál és nyugodtan várja a ház és a közvélemény itéletét. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Perczel Dezső belügyminiszter Zelenyákkal szemben kijelenti, hogy ő mielőtt miniszteri esküjét letette volna, 1895. jan. 15-én lemondott a szlavoniai vasutaknál viselt alelnöki állásáról. Erről bárki meggyőződhetik a társulat levéltárából, Zelenyák tehát rágalmazott. (Helyeslés jobbfelől.)

Helfy Ignácz azt tartja, hogy a millenáris bizottságot csak az ünnepségek megállapitásáért illeti a felelősség, mert csak ez volt feladata. Pénzutalványozás a bizottság ülésén nem történt.

Ezért tehát a bizottság nem felelős. Csodálkozik, hogy a kormánypárt nem teszi magáévá Apponyi határozati javaslatát, mikor az az egyedüli czélhoz vezető. Egyedül parlamenti bizottság döntheti el, hogy a kormány helyesen járt-e el, vagy sem.

A mint köztudomásu volt Pulszky szakértelme, éppugy köztudomásu volt az ő megbizhatatlansága, azért nem lett volna szabad reá annyi pénzt bizni,

Elfogadja a beadott határozati javaslatokat.

A költségvetést megszavazza. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Br. Bánffy Dezső miniszterelnök Helfynek válaszolva kijelenti, hogy a millenáris bizottságnak nem az volt a feladata, hogy esetről-esetre jelentést tegyen a háznak tényeiről, mert a költségekről az 1896. évi költségvetés alkalmával volt erről jelentés teendő.

Ez meg is történt a miniszterelnöki tárczánál és ezt a ház nem is kifogásolta.

A mi a szépmüvészeti muzeum költségeinek az 1895. évi zárszámadásokba való fel nem vételét illeti, annak oka az, hogy a kiadások nem a folyó költségekből eszközöltettek.

Szükségesnek tartotta ez kijelenteni, mert korántsem gondolt arra, hogy a millennáris bizottsággal a felelősséget megossza, vagy hogy a ház budget jogát korlátozza.

Ivánka Oszkár: Fizessenek!

Bánffy: Hivatkozva tehát multkori beszédére, kijelenti, hogy a millennáris bizottságról csak annyiban beszélt amennyiben ott a költségekre vonatkozólag soha kérdés nem történt.

Mindezeket tájékoztatás czéljából tartotta szükségesnek kijelenteni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Horánszky Nándor az Apponyi-féle javaslat támogatására szólal fel. Az ellenzék nem hajhászsza a botrányokat, de szereti a világosságot. Ha arról van szó, hogy a közélet katasztrófák által tisztuljon meg, vagy pedig mocsárba fuljon, ő inkább az elsőt akarja.

Az ország kimutatható kára a képvásárlásokból körülbelől 60,000 frt lehet, de vajjon a meglevő mütárgyak nem érhetnek-e a vételárnál sokkal kevesebbet. Kérdi, hogy honnan fedezik a kárt?

Meszlényi Lajos: Csináljanak három bárót, abból majd kifutja! (Derültség.)

Horánszky foglalkozik a miniszteri felelősséggel s azt mondja, hogy ebből nálunk gunyt üznek.

Felelősséggel tartoznak ez esetben Csáky, Eötvös, Wlassics és a többi miniszterek, akik az illető minisztertanácsokban résztvettek, mert nem fogadható el Csáky ajánlata, melylyel az egész felelősséget magára akarja vállalni.

Áttér ezután a millennáris bizottság felelősségére. Kérdi, hogy a ház azon határozatával szemben, hogy költségek csak 1892-től merülnek fel, foglalkozhatott-e a bizottság egyáltalában képvásárlásokkal.

Erre joga nem volt s a bizottság ezt nem is tette.

Az ilyenféle gyanusitásokat loyálisnak nem tarthatja.

Wekerle beszédével foglalkozva, czáfolni próbálja annak érveit.

Szükséges lett volna a költségek megszavazását kérni a parlamenttől.

Az egész ügyre világosságot kell vetni és ez csak az Apponyi-féle bizottság kiküldésével lesz lehetővé!

Ha pedig ez el nem fogadtatnék, csatlakozik Szapáry inditványához. (Helyeslés az ellenzéken.)

Gr. Csáky Albin személyes kérdésben ujból hangsulyozza a szolidaritást utódaival.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

Zelenyák János Perczel Dezső és Eötvös Károlynak a Pulszky-ügyben folytatott rövid felszólalása után elnök az ülést bezárta.

---

dőn odasiettem, hogy a dolog mibenlétéről meggyőződjem, a kastélyban siri csenddel és koromsötétséggel találkoztam.

Ugy hittem, hogy Márta halála után ez a szörnyü játék meg fog szünni; de bizony csalódtam, mert azután is sokszor teljesen kivilágitva láttam a kastély termeit, sőt a falon női alak árnyát véltem észre venni. Midőn azonban a kastélyba léptem, csend és sötétség uralkodott mindenütt.

Hosszu tanakodás és fejtörés után azon gondolat villant meg agyamban, hogy azt az alakot, mely ott a termekben jár, lefényképeztetem. E czélból egy fényképészeti készüléket állitottam fel egykori dolgozó szobámban azon biztos reményben, hogy ha valaki tréfát üz velem, akkor fényképe ott marad a készülékben.

Ugy is történt. Én a kastély közelében leskelődtem és mihelyt bent a világosság feltünt, siettem a kastélyba készenlétben tartott lámpással és egyenesen a fotografáló készülékhez siettem. S képzelhetni, hogy mily nagy lett csodálkozásom, midőn az üveglapon egy alak árnyát vettem észre, s még csodálatosabb és kinosabb volt felfedezésem, midőn ezen alakon nem Mártának, hanem öreganyámnak a vonásait ismertem fel. Ki tudja, mikor látom viszont őseim bölcsőjét?

S itt vége szakadt a gróf elbeszélésének, tevé hozzá Aladár és most átadom a szót Ákosnak.

Agricola.

A halál aratása.

Temetések, halálozások.

A tavasz közeledtével a halál megkezdte bő aratását; alig van nap, hogy néhány halottról ne emlékezzünk meg. Alig adják át egyik másik jelesünk kihült porhüvelyét az anyaföldnek, ujabb veszteségekről, ujabb halálozásokról kell irnunk.

*

Tegnap délután helyezték örök nyugalomra, nagy részvét mellett, boldogemlékü Rimler Pál nyugalmazott uradalmi főszámvevő, gazdasági iró hült tetemeit. A gyászház udvara zsufolásig megtelt előkelő közönséggel és sokan nem tudtak bejutni, hanem az utczán várták a gyászszertartás befejezését. Sal Ferencz polgármesterrel a városi tisztikar sok, a törvényhatósági bizottság, a kereskedő, ügyvédi kar előkelő tagjai nagyszámmal jelentek meg a tisztes öreg ur végtisztességtételén. Ágostai evangelikus pap nem létében Sulyok István ev. ref. lelkész megható imát és emelkedett szellemü szép gyászbeszédet mondott a koporsó fölött, melyben vázolta az elhunyt életét, érdemeit, munkásságát. A diszes ércz koporsót elboritották szebbnél-szebb korszoruk. A gyászszertartás után kivitték az elhunytat örök nyugvó helyére a Boné-kuti temetőbe.

*

Régen nyilvánult meg városunkban oly nagy mérvben a részvét egy-egy koporsó felett, mint tegnap dr. Berkovits Zsigmond temetésén. Valóságos emberáradat boritotta el a gyász ház körüli utczákat; szegények, gazdagok

eljöttek hogy leróják hálájukat, kegyeletüket annak a derék férfiunak kihült tetemeinél, aki annyi szenvedést, annyi fájdalmat enyhitett nagy tudományával. Az ügyvédi, orvosi, hivatalnoki kar tagjai teljes számban Beöthy László főispánnal élükön jelentek meg; az előkelőség férfi és nőtagjai kevés kivétellel jelen voltak.

A gyászszertartás délután 2 órakor vette kezdetét. A gyászháznál dr. Kecskeméti Lipót főrabbi remek gyászbeszédet mondott, majd az énekkar gyászénekének elhangzása után az orvosegylet nevében dr. Konrád Márk elnök mondott szép bucsu beszédet.

Ezután megindult az ezrekre menő gyászközönség, mintegy 100 kocsitól kisérve a Czion templomhoz, hol Kecskeméti főrabbi imát mondott a tetem fölött.

Az emberáradat lassan vonult ki Kolozsvári-utczán keresztül a zsidó temetőbe, a hol elföldelték az elhunytat s a gyászoló közönség vissza vonult a városba.

*

Részvéttel értesülünk egy jótékony emberbarát haláláról. Sehovics Endre nyug. káptalani gazdatiszt tegnap szerdán délelőtt meghalt. A boldogult igen humanus gondolkozásu ember volt s különösen az iskolás gyermekek karácsonyi felruházására évenkint bőkezüen áldozott.

Mintegy 10 évvel ezelőtt megrenditő gyászba boritotta családját egy rémes eset. Egy ma is ösmeretlen gonosztevő boszuból megakarta ölni Rojt községben, hol mint gazdatiszt szolgált, Sehovicsot. Az asztalnál ülő családra lőttek az utczai ablakon keresztül, de a Sehovitsnak szán. gyilkos golyó ifju nejét találi halálosan. E tragikus eset nagyon megrendítette a családjáért rajongó férfit s nemsokára nyugalomba vonult.

Később ismét családot alapitott s azóta itt élt Nagyváradon. Halálát tüdőlob okozta, élete 66-ik évében. Temetése holnap, pénteken délelőtt 9 órakor megy végbe nagy-Teleki-utczai házától s a Szent-László-templomban tartandó gyászmise után az ujvárosi sirkertben helyezik örök nyugalomra.

*

Simon Ferenczé szül. Demjén Emma tegnap f. hó 12-én délután 2 órakor életének delén, 35 éves korában elhunyt. Temetése holnap, pénteken délután lesz a halász-utczai 559. sz. háztól.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 15. A tisztikar tánczestélye a Fekete Sasban
» 16. A szépitési egyesület közgyülése d. e. 11 órakor.
» 16. A 48-as Népkör felolvasó-estelye.
» 16. A 48-as Népkör közgyülése d. e. 11-kor.
» 16. A szépitészeti egyesület közgyülése d. e. 11 órakor a városházán.
» 16. Az önkéntes tüzoltó egylet álarczos bálja a Fekete Sasban.
Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának huzása.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hir.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspökünk tegnap este Mayer Antal püspöki könyvtárnok kiséretében székhelyére érkezett.

* **A bolgár fejedelem elismertetése.** A mai nap szenzációja: Ferdinánd bolgár fejedelem elismertetése. Mindenki erről beszélt s mindenki szidta vagy helyeselte az orosz nagyhatalom kezdeményezését. Az ellenzéki lapok azonban, mint a hetedik nagyhatalom képviselői, vezérczikkeiken, holnap valószinüleg megfogják tagadni hozzájárulásukat az elismeréshez. No de ez a legkevésbbé sem fogja alterálni az ujdonsült szuverént, s mire a vezérczikkek megjelennek, akkorra már minden valószinüség szerint kiosztogat egy csomó rendjelet. Legföllebb csak attól fél, hogy mihamarabb Milán király sorsára jut, aki nehány évvel ezelőtt — pénz hiányában még a herkules-fürdői főpinczért is kénytelen volt egy IV-ed oszt. Takova-renddel kitüntetni.

* **Az uj királyi trón.** Ő felsége, mint az »Országgyülési Értesitő« jelenti, az ezredéves ünnep alkalmából uj trónt készittet, a melyen már javában dolgoznak, és pedig magyar iparosok. A trón, a melyet a budai várpalota tróntermében állitanak föl, vörös bársonynyal lesz bevonva és felette gazdag aranyozással diszitve, közepén Magyarország egyesitett cimerével és ő felsége családi cimerével, a habsburg-lotharingiai pajzszsal. Az uralkodó a két ház hódolatát az ezredéves ünnepek során már az uj trónuson fogadja.

* **Munkácsy hazajön.** Munkácsy Mihály április végén Budapestre költözik; a nagyhirü müvész elfogadta a magyar kormánynak azt az ajánlatát, hogy vállalja el az alakuló szépmüvészeti muzeum igazgatását. A Temps ez alkalomból igen meleghangu cikkelyt ir Munkácsyról és többek közt ezt mondja: Munkácsy távozása Párisban általános sajnálkozást fog kelteni, mert ez a nagy festő Párisban alkotta meg képeinek azt a hosszu sorozatát, melyek őt nemcsak Európában, hanem Amerikában is hiressé és népszerüvé tették.

* **Kinevezés.** Dr. Tőkés Istvánt városunk szülöttét, kit csak a napokban avattak dr.-rá Dr. Molnár Viktor temesmegyei főispán tiszteletbeli főszolgabiróvá nevezte ki.

* **Jegyzőválasztások.** Nagy Márton a szalontai járás főszolgabirája értesiti az alispánt, hogy f. hó 9-én a szalontai III-ad jegyzői állásra Jámbor László eddigi IV-ed jegyző, s az igy megürült IV-ed jegyzői állásra Végh Istvánt választották meg.

* **A honvédek gyülése.** A szabadságharcz dicsőségének részesei, a nagy idők küzdö alakjai: a negyvennyolczas honvédek száma gyérül; a kérlelhetlen kaszás sorra aratja a lángoló hazafiak megfogyott számát. Évenkint egyszer összejönnek, hogy megbeszéljék a honvéd-egylet ügyét s feleleventsék a régi emlékeket. A nagyváradi és biharmegyei 1848—49-es honvéd-egylet 1896. február hó 15-én délelőtt 11 órakor tartja közgyülését a megyei székház kistermében, Szász Auguszt elnöklete alatt.

* **Felolvasás a Röntgen-sugarakról.** Dr. Károly Irén premontrei tanár, a ki Fekete Sándor jónevü fényképészünkkel már több igen szépen sikerült fényképet készitett a Röntgen féle sugarakkal, amint örömmel értesülünk legközelebb felolvasást fog tartani, melyben a szenzációs felfedezést saját kisérletei alapján bemutatja a közönségnek.

* **A Gyulai szédelgő.** Nemrégiben megirtuk, hogy milyen furfangos módon csapta be Dékány Mihály, a Gyulán ezelőtt fél esztendővel alakult kiházasitó társulatot: bediktálta mintegy tiz, noha nem létezett menyasszony nevét s azután hamis anyakönyvi kivonatok segitségével egyre-másra szedegette ki a pénzt. Később mellékfoglalkozásul hamis váltókat is készitett s mikor üzelmeiről a hatóság tudomást szerzett, mielőtt a hüvösre tették volna, megugrott. Azóta sokfelé megfordult s kalandozás közben eljutott Bécsbe is, ahol azonban elcsipték az atyafit. A kiadatasi eljárás most van folyamatban s a gyulaiak nemsokára viszontláthatják az ügyes csalót.

* **A vasutasok baja.** A szegény vasutasoknak ismét bajuk van. Ez a mostani a nagyobbak közül való s igy érthető az az elkeseredés, amelyet a vasuti tisztviselők éreznek. Az történt, hogy a magyar államvasutak igazgatósága tudára adta a tisztviselőknek, hogy a kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében csak azoknak számitják be a nyugdijba az ideiglenes szolgálatot, akik legalább is tiz évig szolgáltak ideiglenesen. Sőt még ezeknek is csak a szolgálati idejük felét számitják be. Ez érthetetlen rendelet következtében most azok, akik csak 6—8 évig szolgáltak ideiglenesen, elvesztik ezt az egész időt. A rendelet megszüntetése érdekében a tisztviselők mozgalmat fognak inditani.

* **Eltünt expresszvonat.** A budapesti nyugati pályaudvarban ma nagy zavart okozott a Párisból Konstantinápolyig közlekedő keleti expresszvonatnak elmaradása. A vonat valósággal eltünt, kérdezősködtek felőle az egész vonalon, de sehonnan sem tudtak felvilágositást adni hollétéről. Csak annyi volt kétségtelen, hogy Konstantinápolyból tényleg elindult, hogy Budapestre hajnali két óra tiz perczkor kellet volna megérkeznie, és hogy ezt a menetrendet nem tartotta be, még ma estig sem érkezett Budapestre. Reggel ugyan megjött az állomásfőnökhöz az első, de nagyon bizonytalan hir, mely szerint a vonatot utasaival együtt borzasztó veszedelem érte. Orsováról telegrafálták, hogy a vonat valahol Romániában kisiklott, egy töltésről lezuhant s állitólag az összes utasok szerencsétlenül jártak. A távirat azonban megjegyezte, hogy még ezen hirek sem pozitivek, csupán hallomáson alapulnak s minden tekintetben megerősitésre szorulnak. Erre még fokozódott a zavar. Mindenfelé körözték az eltünt vonatot s a már kétségbeesett állomásfőnökség a rendőrséghez is fordult s kötelességszerüen jelentést tett az eltünési esetről. A fökapitányságnál csakugyan felvettek protokollumot, de a nyomozást nem rendelték el, ugy látszik cseppet sem biztak sikerében. A detektiveket tehát nem is mozgositották az eltünt expresszvonat felkeresésére. Az expresszvonat pedig előkerült a rendőrség közreműködése nélkül is. Este távirat érkezett a romániai Constanzából, hogy a vonat kisiklott ugyan, de semminemü szerencsétlenség nem történt, az utasok egyike sem sérült meg. A nyugati pályaudvar tehát nemsokára viszontlátja az eltévedt futárvonatot.

* **Szegény ember szerencséje.** Moravetz Ferencz a Pesti könyvnyomda egyik segédmunkása nagy nyomorban tengte át a telet beteges feleségével. A minap az asszony azt álmodta, hogy az ura meghalt, s hogy rokonai azzal vigasztalták, hogy van egy sorsjegye, a mely megér annyit, hogy kisegitse a véginségből. Mikor elmondta az urának álmát, Moravetznek eszébe jutott, hogy tényleg van egy Pálffy-Daun féle sorsjegye s előkeresvén azt, elvitte egy lipótvárosi bankházba. Képzelhető milyen nagy volt a szegény ember meglepetése és öröme, mikor arról értesült, hogy sorsjegye még 1891-ben 80.000 forintot nyert. Csak nagynehezen akarta elhinni szerencséjét, de addig beszéltek neki, mig végre ma elutazott Bécsbe, hogy felvegye a nyereményt.

* **Templom fosztogató.** Egy idő óta a nagyváradi g. kath. székesegyház kripta-bejáratának fedeléről darabonként letördelték az értékes vörösréz csatornát. Nem tudták kipuhatolni a tettest. Tegnap reggel azonban éppen »munka« közben lepték meg Kira Mihály csavargót, a fogház több izbeni ingyen kosztosát, mikor a még meglevő s a falba épitett rézcsatornát tördelte ki. Megfutott a jómadár, de a rendőrség kézrekeritette. A templom fosztogatót egy időre beteszik a hüvösre.

* **Hangverseny a zàrdában.** Igen sikerült zeneestét rendezett a budapesti angol kisasszonyok Almássy Mária főnöknő vezetése alatt álló Sancta Maria intézete. Diszes és előkelő hallgatóság gyült egybe, a kik közt ott volt Schlauch kardinális, Wezinger apát kir. palotai plébános, Való pápai kamarás, Kirner belvárosi plébános, Schiffer, a kath. legényegyesület elnöke, Nóvák főgimn. hittanár, az intézet polgári és elemi tanitónő képzőjének tanárai közül többen, a szülők és az intézet volt növendékei. A müsort Sztojber zenetanár állitotta össze ügyesen, tizenöt számból állott, melyek közül kiemelhetők különösen a 6. szám Le Galope, zongorán előadta Schlothauser Erzsi; igen szép volt az Ave Mária Abt-tól, énekelte a legfelsőbb énekosztály, de legnagyobb sikert aratott a Rákóczi induló (Szent Gály Gy. és Herrach I. dr.-tól), melyet az intézeti ünnepre egyenruhában öltöztetett növendékek (hófehér ruha piros szalag mindenkinek a nyakán és mellén) igen szépen énekeltek; mindenen meglátszott, hogy Almássy Mária főnöknő vezetése mellett az intézeti szellem mennyire föllendült magyaros és hazafias irányban. A müsort a Vadrózsa czimü énekes tündérjáték

fejezte be Poldinitől; énekelte a IV. ének osztály. Horvát L., Farkas Bl., Egely H., Viczmándy N. Benedek M., Mészáros N. és Schlothauser Erzsi k, a. pedig énekelték benne a magán-részeket. Az előadás 7 órakor véget ért.

* **Czigányüldözés.** Simon Lajos püspöki-i legény Horváth Ferencz földjén dolgozott tegnap reggel, mikor észrevette hogy a közelben három czigány ember dulakodik a mezőőrrel s a szegény embert leteperték. Segitségére sietett a mezőőrnek, mire a czigányok kereket oldottak. Simon Lajos ám hejre legény a talpán s lóra kapva üldözőbe vette az egyik morét, aki látván, hogy nem menekülhet, revolverrel fenyegette a legényt. A legény kissé meghökkent az ördöngős szerszámtól s visszaforditotta a lovát, de ismét mást gondolva, lepattant lováról s gyalog üldözte Farao-ivadékát a Körös jegén át az ujvárosi fafüzesig, a hol a czigány bemenekült az ott sátorozó czigányok közzé s elbujt. Az odaérkező Simon Lajost egy Rostás Mari nevü czigány asszony megtámadta s csak nehezen birta a legény egy előkerült rendőrrel beszállitani a rendőrségre. A mezőőr pedig egyet a három moréból a szántó földön csipet el. Valószinüleg azért ólálkodott a három czigány a mezőn a Szent-Jánosra vezető gyalog ut mellett, hogy az egyenkint járó falusiakat kifosztogassák.

* **Költözik a Népkör.** A várad-velencze s váraljai Népkör csak nemrég költözött a Zanaházba s a tavaszszal ismét otthont cserél. Mint halljuk, május hó 1-jétől a kolozsvári-utczai Braun házba költözik, melynek helyiségeit a kör részére czélszerüen átalakitják. Ebben a házban már volt egy izben a Népkör.

* **Vakmerő tolvaj.** A tolvajhumor egy neme nyilatkozott meg annál az embernél, aki tegnap estve arra válalkozott, hogy az ujvárosi plébánia ablakait az alkonyat óráiban lelopja. Hóna alá is vágta a leszedett ablakokat, de észre vette azt egyik káplán és az épen nála időző barátjával nyomban elcsipte a gézenguzt. Mikor kérdőre vonták azzal védelmezte magát, hogy szent képeket akart az ablakokba rámáztatni. A tolvajt elfogták, az ablakokat pedig visszaadták rendeltetésének.

* **Miniszteri sürgetés.** A kereskedelemügyi miniszter a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóságának jelentése szerint arról értesült, hogy a betegsegélyző pénztárak a m. kir. postatakarék pénztár cheque és clearing-forgalmába tagul csak kevés számmal iratkoztak be. Felhivja azért az iparhatóságokat, hogy utasitsák a hatóságuk területén levő betegsegélyző pénztárakat, hogy amennyiben azt meg nem tették volna a m. kir. posta takarékpénztár cheque és clearing forgalmába most már mielőbb lépjenek be.

* **A Pecze-patak rendezése.** A Pecze-patak rendezésére vonatkozólag a városi mérnöki hivatal elkészitette a tervezetet, a mely az összes iratokkal és az érdekeltségi kimutatással együtt a IX. kerületi m. kir. kultuszmérnöki hivatal, mint hatósági szakértő javaslatához képest f. évi febr. 15-étől kezdve 30 napon keresztül a városi mérnöki hivatal hivatalos helyiségében közszemlére lesz kitéve. Tervezet szerint a Pecze vizét a város területén boltozott csatornán át fogják vezetni, a nagyvizek levezetésére pedig a város felett egy árapasztó csatornát készitenek. Az árasztó csatorna a Laporti-malom felett indulna ki, s majdnem egyenes irányban az aradi uttól az ősii malom tulfolyó zsilipéig, összesen 3870 méter hosszuságban a Pecze kibővitett medrében haladna. Az árasztó csatornába bevezetnék az Adona-patak folytatásában a csillag-város mellett végig huzódó és Csehi felől jövő vizek levezetésére tervezett 1057 méter hosszu csatornát. Az árvizek levezetésére egy önmüködő vizmüvet terveznek. A helyszini tárgyalást március 16. és következő napjának d. e. 9 óráját tartják. Összejövetel helyéül a városház tanácstermét tüzték ki. Az érdekelteket figyelmezteti a mérnöki hival, hogy a tervezetre vonatkozó netaláni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt irásban, akár a tárgyalás folyamán szóval tegyék meg, mivel ellenkező esetben a határozatot további meghallgatás nélkül hozzák meg. A tárgyalást Rácz Mihály főjegyző vezeti. Őszinte örömmel üdvözöljük a törekvést, mely ennek az eszmének megvalósitását tüzte ki czélul. A közönség érdekében kivánjuk. hogy a tárgyalás minél előbb eredményre vezessen.

* **Békésmegye a belügyminiszternél.** Orosházának, Magyarország legnagyobb községének régtől fogva az a baja, hogy határába benyulnak a vásárhelyi tanyák, amelyek közigazgatásilag Vásárhelyhez tartoznak, noha javarészt orosházi gazdáké. Igy aztán többször megtörténik az a kellemetlenség, hogy egy csomó orosházi embernek bizonyos ügyeiben Hódmező-Vásárhelyre kell fáradnia. E tarthatatlan helyzet megszüntetése czéljából Békésmegye két dologra határozta el magát: közgyülésből megkéri a szomszédos vármegyéket, hogy a mostani helyzet megszüntetésére irányuló mozgalom elé ne gördítsenek akadályokat, a belügyminisztert pedig küldötségileg arra kéri, hogy teljesitse Orosháza méltányos kivánságát. A küldötséget Fábri Sándor megyei alispán fogja vezetni s tagjai között ott lesz Zsilinszky Mihály államtitkár, Terényi, Haviár, Veres és Apponyi Albert gróf országgyülési képviselők, Almássy Dénes gróf Bolza Géza és Pál grófok, Beliczay István és Géza, Geiszt Gyula stb. Nem lehetetlen hogy Vásárhely nem hagyja annyiban a dolgot és ellenakcziót indit, mert az orosházi tanyák megszivlelendő adóalapot nyujtanak a városnak.

A székesegyház kétfejü sasáról.

Szokoly Tamás törv. hatósági bizottsági tag úr szives figyelmébe.

Én sem szeretem a kétfejü sast a székesegyház külső homlokzatán. Nem is tétetné fel azt a mai világban senki az illetékes tényezők közül. Azonban a mult század politikai érzékének, hogy ne mondjam, felfogásának megfelelt s azért egész szokássá vált. Láttam én kétfejü sast templom belsejében is. Pl. a m.-telegdi református templomban.

És habár magam is szeretném, ha a székesegyház homlokzatán nem volna ott, vagy már nem volna ott a kétfejü sas, mindazon által, hogy az illetékes intézők onnét, ha már ott van, feltünést keltő módon eltávolitani nem kivánják, hanem a csendes elavulás, elpusztulás sorsának engedik át, azt nagyon értem s méltánylom különösen azok után, amiket a magyar politikai életben tapasztalunk.

Nem régen tárgyalta a magyar képviselőház az Ő felsége személye körüli m. kir. miniszterium palotáján levő hasonló czimer kérdését; nem tudom megmondani hányadszor. A képviselőház többsége leszavazta, legalább is az ez idő szerinti eltávolitást. A képviselőházi tárgyalások olvasásából ugy tudom, hogy a m. kir. honvédség és csendőrség kardbojtjain is ott van a kétfejü sas. Az idén még nem jött rá a sor, de gondolom, hogy megint előkerül.

Előbb ezeket kell eltávolitani s akkor a magyar templomokról is könnyebben lerepül a két fejü madár; mert a politikai élet szemléleteből egész világos az a benyomás, hogy a kegyeleti szempontok mellett, — mit a »Tiszántúl« e hó 11-iki számában fejtegetett, — annak a régi czimernek ostentativ eltávolitása könnyen politikai félre magyarázásokra is szolgálhat.

És ameddig az ország politikai életének vezetői ezt nemhogy kizárnák, de sőt állami intézményeknél is kitérnek a politikai félreérthetés elől: addig nem igen lehet méltányosan várni, hogy a templom menjen előre ebben a kérdésben.

Hisz soha se hallottuk annyiszor, mint a közelmultban, hogy a templom ne avatkozzék a politikába.

Odáig vitték ezt az aggodalmaskodást a templomokra nézve, hogy ha a katholikus templomokban a házasság szentségéről praedikáltak: mindjárt politikát kerestek benne; mert a házasságot, melyet a katholikus egyház hivei között minden időben és mindenütt szentségnek tartott, tart és fog tartani, tetszett a világi törvényhozásnak hatalmi körébe vonni, politikának minősiteni.

Ugy tudom, Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag ur is azon részéhez tartozik az egyházpolitika miatt szétszakadt közjogi ellenzéki pártnak, mely az egyházpolitikai harczok idején segitségére sietett az uralkodó szabadelvü pártnak s kitartó támogatásával segitett megmenteni a radikális egyházpolitikát s vele a kormánypártot. Pártjának tehát tán le van kötelezve a kormány. Voltak ennek némi tünetei.

Azért kisértse meg pártja értékesiteni e lekötelezettséget a kétfejü sasok kérdésében, melyek ha a magyar állami intézményekről lerepülnek, a székesegyház homlokzatáról sem lesz szükség az ez idő szerint — ugy vélem — hasztalan hessegetésre.

biró.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza.**
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utcza.
Frankl Mari tőzsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utcza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{26} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{12} éjjel, vegyesvonat 7^{15} r., személyvonat 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{20} éjjel, vegyesvonat 12^{05} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 8^{38} regg., 2^{19} éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11^{17} d. e. 10^{44} éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{43} d. u.	**Vaskóh - Belényes** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{09} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{45} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{10} r., 9^{14} este
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6^{55} r., vegyesvonat 2^{40} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

A régészeti egyesület választmányi gyülése. A »Biharmegyei és nagyváradi régészeti egyesület« tegnap délután 5 órakor választmányi ülést tartott.

Dr. Beöthy László elnöklete alatt jelenvoltak: Gyalokay Lajos, Bozóky Alajos, dr. Nemeskey Andor, Karácsonyi János, dr. Némethy Gyula, dr. Gálbory Sámuel, Középesy Gyula, Beöthy Lajos.

Dr. Beöthy László előterjeszti a budapesti »Jelzálog-hitelbank« kölcsönfeltételeit, a melyet a választmány elfogad. A banktól 12 ezer forintot vesz kölcsön az egyesület 50 esztendei törlesztésre.

Azután elfogadja a választmány a püspökségi kertész által készitett parkozási tervet, azon föltétellel, hogy a tervhez, költségvetést is készitsen a kertész. A határozat végrehajtására Karácsonyi János drt. kérik fel. Elhatározták továbbá, hogy megkeresik a szépitési egyletet arra nézve, hogy a parkozásnál segitségére legyen a régészeti egyesületnek, mivel a muzeumtér parkozása nagyban fogja emelni a város szépségét is.

Végül Karácsonyi János dr. titkár bemutatja az 1896. év junius 27-ikére (szt. László napjára) tervezett megnyitás tervét, melyet a választmány helyesléssel fogad el. Több tárgy nem lévén elnök az ülést berekesztette.

Irodalom és müvészet.

— **A Thomson hangverseny müsora.** A belga Paganini Thomson Cesar által 1896. február 17-én, a Fekete Sas nagytermében tartandó hangverseny müsora a következő:

1. Vieuxtemps: 4. sz. Concert. (D moll). Hegedün: Thomson Cesar. 2. Sarasate: Czigány dallamok, Hegedün: Thomson Cesar. 3. Chopin: Ballada (G moll), Zongorán: Weber Emil. 4. a) Simon: Berceuse, b) Rubinstein: Romance, c) Wieniawski: Trantella, Hegedün: Thomson Cesar. 5. Liszt: 12. Rapsodia, zongorán: Weber Emil. 6. Rossini: Paganini ábránd (D dur), váriatiókkal, (non piu mesto) hegedün: Thomson Cesar.

— **Tóth István műterméből.** Az a jeles fiatal szobrász, aki városunk egyik diszét, a Szent-László szobrot alkotta, most is bennünket közelebbről érdeklő műveken dolgozik. E sorok irója néhány nappal ezelőtt meglátogatta Tóth műtermét, mely a budai várbazárban a főbejárattól jobra van. — E műteremnek egyik érdekes darabja a Szent-László gipszalakja, mely után ami érczszobrunkat öntötték. A művész csiszolgatja, simitgatja ezt a kedvencz alkotását, hogy részt vehessen vele a kiállításon. — Nagy ambiczióval és munkakedvvel dolgozik mostanában székesegyházunk uj főoltárán, melynek a jövő márcziusra késznek kell lennie. A főoltár mensájának (az oltár előlapja) két nagy fa-relief dombormüvü képe már teljesen kész van. Egyik az utolsó vacsorát ábrázolja, másik pedig ennek ó-szövetségi előképét: a husvéti bárányt. Ez utóbbi igen szépen sikerült compositio. A zsidók utra készen, batyuval válukon, költik el a husvéti bárányt, — a családfő megkeni annak vérével az ajtófelet, háttérben pedig az öldöklő angyal. Az utolsó vacsora a Leonardo da Vinci-féle csoportositás, de az egyes alakokban sok az eredetiség. Kész van még a mensa egyik oldalára jövő dombormüvü diszités. Ezeket nem sokára Carrarába küldik, ahol majd márványból kifaragják őket. Az oltárnak többi diszitése még csak tervezetben van meg. Az oltár felső részére (szintén relief-képek) jön az *angyali üdvözlet, Jézus születése* és a szentségtartó ajtajára *Izsák feláldozása*; a két végére két térdeplő angyal-alak. Az ereklye-tartók szintén márványból lesznek. Egy másik nagy munkán is dolgozik most Tóth, készen is van már hozzá a miniatür-modell, ez is bennünket váradiakat érdekel első sorban, de ez meglepetésnek készül. Erről még hallgassunk.

— **A nyàri szinkör megnyitása.** A kolozsvári szintársulat első előadását nem május elsején, mint tervezve volt, hanem április 27-én tartja a nagyváradi szinkörben. A társulat és az ujonnan szerződtetett tagok már április 26-án Nagyváradra jönnek.

— **Blaháné élete és müvészete.** Ezen a czimen egy érdekes munka kerül sajtó alá abból az alkalomból, hogy a nemzet csalogánya, a magyar népszinmü királynője: Blaha Lujza asszony bucsut vesz a szinpadtól. A mü fényes kiállitásban, számos illusztráczióval jelenik meg, s tartalmazni fogja a magyar szinmüvészet e ragyogó csillagának egész pályafutását: gyermekéveit, ifjuságát, szinpadi diadalait, epizódjait és hirneves emberekkel folytatott levelezéseit, melyek nagyrészének kulturtörténeti becse van. Egy nagy meglepetés is lesz a könyvben, mely Blaháné fényes tehetségét egy uj, — eddig még soha nem ismert — oldalról mutatja be. A munkát a müvésznő hiteles adatai nyomán Kéry Gyula a müvészeti Lapok szerkesztője irja meg, a ki hálás köszönettel veszi, ha mindazok kiknek a müvésznő életére vonatkozó adataik vannak, neki megküldik és ezáltal segitségére lesznek az adatok összegyüjtésében. A küldemények legkésőbb márczius elejéig Kéry Gyula czimére (Budapest, Kristóf-tér 3.) küldendők. A mü márczius hónap vége felé kerül ki sajtó alól; addig is előjegyzéseket elfogad a »Müvészeti Lapok« kiadóhivatala.

MULATSAG.

Batyubál Kargernél. Nagyvárad legszebb nyári mulatóhelyén, a csinos üveges teremben vig élet lesz szombaton este. A nyári törzsvendégek felbuzdulva a multkori házi mulatság sikerén szombaton este zártkörü kedélyes házi batyu-bált, pikniket rendeznek. A meghivókat most küldik szét. A mulatság igen kedélyesnek igérkezik, mert nélkülöz minden feszélyességet.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalàsok. A nagyváradi kir. törvényszék büntető osztálya ma Millye Gyula elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő bünügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Topai András és társai rágalmazás vétsége.

Balaskó Ferenczné közokirat hamisitás vétsége.

Opre György gondatlanságból okozott emberölés vétsége.

Raszter Mihály hatóság elleni erőszak büntette.

Alb Flóra lopás vétsége.

Ezredéves kiállitás.

Egyezség a külföldi kiállitàsokkal. A mi ezredéves kiállitásunkkal egy időben még tudvalevőleg két nagyobb kiállitás lesz Európában; a svájczi országos kiállitás Genfben, Berlinben pedig egy német ipar kiállitás nyilik meg. Hogy e kiállitások külső országokbeli látogatói a mi országos kiállitásunkról is minél több értesülést szerezzenek, az ezredéves kiállitás igazgatósága kölcsönösségi egyezségre lépett a másik két kiállitással, olykép, hogy mind a három kiállitás kifüggeszti egymás plakátjait, terjesztik a nyomtatványaikat, reklamokat, katalogusokat, s irodáiban minden felvilágositást megad a másik két kiállitásról. Kühnemam porosz királyi tanácsos, a berlini kiállitás egyik igazgatója a jövő héten Budapestre jön, hogy ennek az egyezségnek a részleteit megbeszélje a kiállitás igazgatóságával, s a mi kiállitási készülődéseinket megnézze.

Az ujságok kiállitása. A sajtó kiállitás, amelynek a berendezése csaknem utolsónak maradt a kiállitáson, már szintén kezd formát ölteni, s látnivaló már is, hogy érdekes, tanulságos és a nagy publikumra is vonzó lesz. Nagyon csinos lesz a nagy olvasó terem, a melynek a földiszitéséhez már hozzá fogtak. Ornamentalis diszt kap az egész fal, amelybe a lapok fejét illesztik bele tarka változatosságban. Ebben a teremben nagy asztalokon lesznek az összes Magyarországon megjelenő lapok, fővárosiak, vidékiek, szépirodalmiak, szaklapok stb. A kiállitás retrospectiv része is érdekesnek igérkezik s már eddig is számos reliquiát, emléket, disztárgyat jelentettek be. Sok ujság bekötött egész évfolyamokat jelentett be, mint kiállitási tárgyat. A csoport bizottság azonban legutóbb tartott ülésén kimondotta, hogy kötetenkint csak régi relignia-számba menő hirlapok állithatók ki. Ennek a kötetekben való kiállitásnak csak ugy volna némi értelme ha igy az egész sajtó együttesen bemutatható volna, ami nemcsak szinte kivihetetlen, de holt kiállitás is lenne, mert a kiállitott kötetek nagyrészt unikumok lévén, a közönségnek nem lehetne a kezébe adni, s igy minden haszon nélkül foglalnák el a temérdek helyet. Ellenben sulyt vet a bizottság arra, hogy a sajtó pavillon nyilvános olvasó terme számára a kiállitás egész tartalma alatt minden hazai lap elküldje összes időközben megjelent számait, mert ezzel az aktuális érdekü, eleven kiállitás által legjobb áttekintést lehet nyujtani sajtónk fejlődéséről s emellett ennek a kiállitásnak a közönség szempontjából is meg van a maga gyakorlati czélja.

Külföldiek a kiállitáson. A külföldiek, az utazó nemzetek, legfőképen az angolok, amerikaiak és francziák nem ugy szoktak utazni mint a magyar ember, hanem tervszerüen, pontos programm alapján, mint egy otthon beállitott és felhuzott automata, amely tartozik bejárni az előirt utját. Amig a magyar ember többnyire csak a vasnti pályaházakban gondolja meg, hogy hova utazzék legközelebb, hol tartsa a következő stácziót addig a legtöbb külföldi ember nem is maga csinálja meg az utitervét, nem a saját fejét töri, hogy hol töltse a vakácziját, hanem az ő rendes utazó vállalatával csináltatja meg a programmját, azzal gondoskodtat minden kényelméről és szükségletéről, szóval teljesen az utazó vállalata gyámsága alá helyezkedik. Ennek a közismeretes dolognak a tudatában iparkodott a kiállitás igazgatósága a világ majdnem minden nagy és ismeretes utazó-vállalatát megnyerni, hogy a budapesti ezredéves kiállitását propagálják, a Magyarországra való utazást mindenkinek ajánlják, azonfelül időnként kiránduló társaságokat szervezzenek, amelyek külön hajókon vagy vonatokon látogassanak el Magyarországba. Ilyen megállapodást kötöttek első sorban a világon mindenütt ösmert Thomas Cvok s Söhn czéggel, amely az a ghai és amerikai propagandát vállalta el, s itt szervez több kirándulást a melyeket New-york-ból és Londonból hoz külön hajókon és vonatokon Budapestre. A németországi propagandára Stangen Károly nem kevésbbé ismert czég vállalkozott. Ezen felül még huszohat utazóvállalattal lépett egyezségre a kiállitás igazgatósága. Itt csak a városokat akarjuk felsorolni, ahonnan majd a kiránduló társaságokat Budapestre hozzák. Ezek: Bécs, Riga, (:Livland:) Chicago, Brüszszel, Berlin, Hamburg, Brünn, London, Antoverpen, Filadelfia, San Francisco, Liverpol, Sonthampton, Páris, Kopenhága, München, Amsterdam, Genf, New-york.

Földmivesek és munkások a kiállitáson. Megirtuk már, hogy milyen mesésen olcsóvá teszi a kiállitás igazgatósága a földmives és munkásnépnek a kiállitás tömeges meglátogatását, hogy elérhetővé legyen az a czél, hogy Magyarországon minden ember legalább egyszer-kétszer megnézze az ezredéves kiállitást. Az igazgatóság jegyfüzeteket ad ki, amelyekben vasuti jegyek vannak a felutazásra és hazatérésre, utalványok: 2 napi szállásra, két ebédre és vacsorára, s két jegy a kiállitás látogatására. E jegyfüzetek ára persze a vasuti jegyétől függ, s zónák szerint változik a jegyek ára:

A XIV. vonalszakasz	állomásairól	5	frt	—	kr.
a XIII.	»	4	»	50	»
a XII.	»	4	»	—	»
a XI.	»	3	»	80	»
a X.	»	3	»	50	»
a IX.	»	3	»	30	»
a VIII.	»	3	»	—	»
a VII.	»	2	»	80	»
a VI.	»	2	»	50	»
az V.	»	2	»	30	»
a IV	»	2	»	—	»
a III.	»	1	»	80	»
a II.	»	1	»	50	»
az I.	»	1	»	30	»

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 8

»Kattenstädt nagy apja nem messze lakott innen Kattenstädt nevü birtokán, majd megmutatom neked, ha fölgyógyulok. Nagy módban volt s fényes házat vitt, de a mellett becsületes őszintelelkü volt, ritka jó szivvel, minden pompának ellensége. Szerencsétlenségére élete utolsó éveiben szén-eret találtak földjén vagy legalább is azt hitték hogy találtak. Furatásokat rendeztek, rengeteg pénzt adtak ki, végre adósságot vettek föl, hogy gépeket szerezhessenek be. Minél több pénzt adtak ki az öregek, annál jobban belelovalta magát tervébe, álmaiba.«

»De hát senki sem figyelmeztette?«

Mr. Browning nyelt egyet, mintha le kellett volna nyelni valami kellemetlent, azután folytatá:

»Persze gazdatisztje egy kemény, de becsületes ember . . . később megházasodott, Wesselhöft tanár atyja — ez persze intette őt eleget, sőt annyiszor, hogy végre el is bocsátotta őt az öreg ur, s engedelmesebb, simulékonyabb embert fogadott.«

»Hát fiának nem volt befolyása az öreg báróra?«

»Különös egy dolog volt az; a fiú kezdetben rosz szemmel nézte atyja terveit, de később több korán elhunyt gyermeke után, fia született, s életben is maradt a Theobald változás állott be. Elragadta most már őt is a gazdagság utáni telhetetlen vágy s igy nyelte el az örvény egyik összeg pénzt a másik után. A kiaknázott szénmennyiség mindig kevesbedett s mindazok, akik e vállalat javára hiteleztek, visszakövetelték pénzüket.

Ekkor érvényesitette magát a becsületes Kattenstädt vér, az öreg ur felhagyott a küzdelemmel s eladta Kattenstädtet, csakhogy kifizethesse adósságait. Majd visszavonult Neurodeba, ahol egészen szerényen éltek. Ott meghalt az öreg és ifjabb Katterstädt, még mielőtt a fiatal asszony Thalheimet örökölte volna, aki tehát az örökséggel ismét jó módba jutott. Azt hiszem, néked is feltünt, mily szerényen él ott. Ezt a takarékosságot még akkor tanulta s szokta meg, mikor az utolsó fillérrel is gazdálkodni kellett, hogy az adósságot letörleszthessék.«

»Mily keveset örökölt a fiu szülei egyszerüségéből!« mondá Bessie elgondolkozva.

»Elkényeztetett gyermek volt . . , no meg az ifjuságnak ki kellett tombolnia magát. No, ami a vagyont illeti, neked van elég s ha téged a legmagasabb körökbe bevezetne, ez örvendetes elégtetel volna nekem.«

A leány szeretetteljesen nézett az öregre: »És te, Frank bácsi, bele tudnád találni magadat az uj viszonyokba?«

»Kedves gyermekem«, mondá az öreg komolyan, »én annyira szeretlek téged, hogy érdekedben még a tőled való elválásba is belénygodnám, belé akarnék nyugodni . . .«, tevé hozzá erélyesen. »Ha boldogságodra szükségesnek látnám. Ha én egy csendes zugból szemlélhetném szeretett gyermekemet, ha néha-néha, mint szivesen látott vendég megjelenhetnék nála, sütkérezhetném boldogsága napsugarainál, egyebet nem is kivánnék.«

Könnyek csillogtak a leány szemében; letérdelt bátyja elé, s kezeit ajakához vonta.

»Frank bátyám!« moná, hogy lehet, az, hogy annyira szeretsz engem?«

»Mert szeretetreméltó vagy ebadta leánykája!«

»Az érzelgősség nem nagyon illett a leány természetéhez, csakhamar visszanyerte vidámságát:

»Megengedem!« mondá nevetve, »de hiszen van sok olyan szeretetreméltó unokahug, kik mellett nem áll ilyen önzetlen nagybácsi. Különös okodnak kell lenni ilyen hogy ne mondjam vak szeretetre irányomban.«

»Nagyon emlékeztetsz, — bár ő sokkal szebb volt nagyanyádra, kedves Lina nővéremre.«

»Lina, hisz ez német név, . . . nagyatyám Carrynak nevezte.«

»Német, vagy nem német, én igy hivtam őt. Oly jó, oly szelid volt s engem legifjabb fivérét nagyon szeretett. Én nagy semmiházi voltam, Bessie s nagyanyád s még valaki nélkül, testben lélekben tönkre mentem volna. Férjétől sok keserüséget kellett elnyelnie szegény Linának, a mit értem szenvedett százszorosan szeretném helyrepótolni rajtad gyermekem, azért mindent, mindent megtennék boldogságodra.«

A legforróbb hála kifejezése ragyogott Bessie szemeiben. Aki e pillanatban látta volna, amint az öreg ember kezeit simogatá, s viruló arczát azokhoz szoritá, bizonyára ellentmondott volna a norienburgiaknak, akik őt arrogáns amerikai lánynak nevezgették.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A herczegprimás születésnapja.

Esztergom, febr. 12. (Saját tud. táv.) Vaszary Kolos herczegprimásnál mai születés napja alkalmával a papnevelő intézet, az egyháznagyok, a megye és a város küldöttsége tisztelegtek.

József főherczeg ünnepeltetése.

Fiume, febr. 12. (Saját tud. táv.) József főherczeg ma családjával együtt Cirkvenicára érkezett, hol nagy ünnepélyességekkel fogadták.

Boris herczeg.

Szófia, febr, 12. (Saját. tud. táv.) Mária Lujza fejedelemnő távozásakor megrázó jelenetek voltak a fejedelmi palotában. A fejedelemnő nem akart fiától elválni, erőszakkal kellett karjaiból kiragadni.

Zichy Jenő utja.

Moszkva, febr. 12. (Saját tud. táv.) Zichy Jenő gróf ázsiai expediciójáról ma ide érkezett, s holnap folytatja utját Budapest felé.

Miklós Gyula pöre.

Budapest, febr. 12. (Saját. tud. táv.) Miklós Gyula ma Erdélyi minisztert meg kérte hogy a budapesti birószágot delegálja perében,

A Svastics-ügy epilogusa.

Budapest, febr. 12. (Saj. tud. táv.) Csesznak József perlaki ügyvéd, ki Svastits főispán ellen ismert följelentését beadta táviratilag panaszt küldött ma Fejérváry miniszternek, hogy Svastits Imre honvédhuszár főhadnagy ma két huszártiszttel provokáltatta s minthogy az elégtétel megadását a vizsgálat befejezésétől tette függővé, két segédjével lakására rontott, hogy inzultálja. Csesznák csak csendőri és szolgabirói közbelépésre menekült az inzultustól. Csesznák haladéktalan védelmet kért a minisztertől.

Pulszky csakugyan őrült.

Budapest, febr. 12 (Saját tud táv.) Szikszay és Moravcsik orvos szakértők szavahihető forrás szerint ma ugy nyilatkoztak, hogy Pulszky csakugyan őrült, s beszállitandó az angyalföldi őrültek házába.

Pulszky a börtönben.

Budapest, febr. 12. (Saját tud. táv.) Pulszky Károlyt ma délelőtt a fogházban meglátogatta felesége, Márkus Emilia gyászba öltözve. Sirva ölelkeztek össze, s Balonyi vizsgálóbiró jelenlétében háromnegyed óráig beszélgettek Pulszky barátai mindent elkövetnek, hogy szabadlábra helyeztetését kieszközöljék.

Pulszky öngyilkos?

Budapest, febr. 12. (Saját. tud. táv.) Ma este az a hir terjedt el a városban, hogy Pulszky Károly a feleségétől kapott méreggel öngyilkosságot követett el.

Közgazdaság.

Nagyváradi hetivásár.

— Február 11. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1896. február 11-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.30—6.20 — Kétszeres buza 5.50.—5·40. Rozs 5·60—5·30. Árpa 5.10—4·90, Zab 5.50.—5.30 Tengeri 4·60—4·40 Borsó 15·— Lencse 16·—. Bab 8.50. Köleskása 10 Burgonya 3.— Lángliszt 12·— Zsemlyeliszt 11.— Fehérkenyér liszt 10.— Barnakenyér liszt 9·— széna fuvarral 300.. Szalma fuvarral 1.80 Szalonna 54.— 6. kiló zsupp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tüzifa, bikk 3·10, tölgy 2·90, cser 3·35. 100 kiló marhahus 52·—. Öntött gyertya 54·—. Lámpaolaj 50·—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36 szilvapálinka 80, szesz 85 Egy métermázsa kősó 10.70, nyers fagygyu 26·—, olvasztott fagyu 40·—, szappan 24·—, birka gyapju —,— — magyar gyapju —·—. Egy hektoliter ó-bor 45.— uj-bor 30·—, mész 70·—, kemény faszén 1·40 puha faszén —·—, kendermag 09·, köles 5.— repcze 9·—, dió 18·00, mogyoró 14·—, aszu szilva 24·—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 56, sertéshus 52, juh-hus 38, veres hagyma 14, fog-hagyma 38, bors 1·60, paprika 1·20 barna kenyér 0.9 Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag — —. frtig, 1 mm. Lóhere —·—·— 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. február -11ről egy pár első rendü jármas ökör 280·—300, egy pár másodrendü jármas ökör 180· 240, egy pár harmadrendü jármas ökör 98. 170, 1 pár fejős tehén 60· 130, 1 drb. vágó ökör 25·0 kgr. — 90 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 65· 1 drb. veres borju 14.0, 1 drb. fél éves borju 16 26, 1 drb. egy éves borju 28· 36, két éves borju 32· 54, 1 drb. hizott sertés 44, 60· 1 pár fél éves sertés 15· 18, 1 pár egy éves sertés 23· 33, 1 pár két éves sertés 38·—44, egydrb. jó igásló —· 45, 1 pár ökörbőr 20·—25, egypár tehénbőr 12·—15, borjubőr 3—·4, 1 pár lóbőr 10.—11, 1 pár juh bőr —

Forgalmi kimutatás 1896. évi február hó 11-ról: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 150 hltr, rozs 300 hltr, árpa 100 hltr. zab 50 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 300 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 100 drb, félhizott 220 sovány 650, süldő 800, malacz 750, hizott marha —, jármas ökör 360, fejős tehén 300, borju 170, bivaly juh és bárány —‘ ló 310.

Terménytőzsde.

Délutáni határidő-üzlet.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 12.

A délrtáni forgalomban végbement ármozgalom után a határidő-üzlet délután 4 óra 30 perczkor a következö árakkal záródott:

Buza 1896. márcz.-ápr.	6.95—6.96
Rozs 1896. márcz.-ápr.	6.44—6.46
Zab 1896. márcz.-ápr.	5.99—6.06
Tengeri 1896-ra máj.-jun.	4.36—4.38
Repcze 1896. aug.-szept.	10.70—10.57

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 12-én.

Magyar aranyjáradék 4%	124 50
Magyar koronajáradék	99.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.50
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	1010.—
Magyar hitelbank részvény	436.50
Osztrák hitelintézeti részvény	385.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	375.—
20 f ankos arany (Napoleondor)	956.—
Német birodalmi márka	59.50
London vista	120.80
Páris vista	47.86
20 márkás arany	11.80

Szerkesztői üzenet.

J. (»Ter és Idő.«) Mindenkor, mindenben szivesen. Tanácsos, sőt szükséges az illetőt mielőbb személyesen fölkeresni, mielőtt más megelőzné.

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

EGYHÁZI NYOMTATVÁNYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés. **Nagyvárad, Apácza-utcza 3. sz.** Telefon összeköttetés.

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be, ahol ***bármily mennyiségben*** mindennemü

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélboritékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett szines papirokat, rajzpapirokat iskolák* és (Wathman-féle) *mérnökök részére fényezett* (pausa) *vásznat.* Csinos *névjegyek nagy választékban, báli meghivók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések,* továbbá iskolák részére *irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képek* stb stb.

Kitünő minőségü

Alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárakat.

Itatóspapirt és porzót.

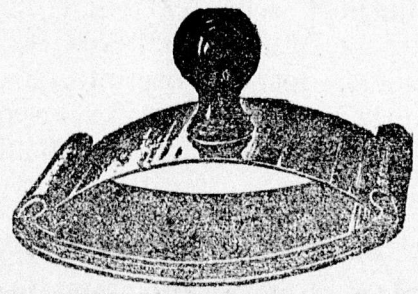

Irónt.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhivni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. **hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek,** továbbá **takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői** és **kereskedői** nyomtatványok **olcsón** és **pontosan** elkészittetnek. Szines kivitelben **üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.**

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapiros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.

IRÓNOK! Faber-, Hardtmuth- és Szent László-nyomda. IRÓNOK! Chenal- és Anreiter-festék. — Ecsetek és vonalzók.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.